

واکاوی تحلیلی نقش امام خمینی در ایجاد و حفظ انقلاب اسلامی

خدیدجه شریفی^۱، محمد مهدی کریمی نیا^۲، مجتبی انصاری مقدم^۳

^۱ سطح دو (کارشناسی) رشته فقه و اصول، مدرسه علمیّه فاطمه الزهرا (سلام الله علیها)، کوی علوی اهواز، فعال فرهنگی و پژوهشگر

^۲ استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم (نویسنده مسئول)

^۳ دانشجوی دکتری تخصصی علوم قرآن و حدیث دانشگاه میبد، پژوهشگر و مدرس دانشگاه

چکیده

با توجه به اینکه عناصر رهبری و مردم دو رکن اساسی انقلاب می باشد و بلا تردید انقلاب اسلامی ایران از مردمی ترین انقلاب های معاصر بوده است و نقش امام خمینی به عنوان رهبر در حفظ انقلاب اسلامی از آسیب ها بر کسی پوشیده نیست، هدف از نگارش این مقاله ارائه الگوی رهبری پیامبرگونه امام خمینی در زمان معاصر و فراهم آمدن شناخت الگوی رهبری در اسلام است و گوشزد کردن خطر دائمی دشمنان علیه جمهوری اسلامی ایران می باشد که با وحدت کلمه و پشتیبانی مردم مانع از آسیب رساندن به انقلاب اسلامی می شود و نقش امام خمینی را در حفظ انقلاب اسلامی بیان می کند روش به کارگرفته در گرد آوری مطالب کتابخانه ای است. امام خمینی با خلق انقلاب اسلامی اثرات و ثمرات غیر قابل توصیف بر جای گذاشت که نه تنها الگوی جوانان بلکه الگوی مسلمانان در هر جای دیگر دنیا می باشد. جایگاه مردم در استقرار و تداوم نظام اسلامی نقش بسزایی دارد حضور همیشگی ملت و اطاعت و پیروی آنان از افکار و اندیشه های امام راحل مانع آسیب رسیدن به مملکت، حفظ نظام مقدس و حل مشکلات و سازندگی ایران اسلامی می باشد و مادامی که مردم پشتیبان انقلاب باشند این انقلاب شکست ناپذیر خواهد بود.

واژه های کلیدی: انقلاب، انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، آشوب، امام خمینی، وحدت کلمه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه:

نقش و جایگاه امام خمینی به عنوان معمار انقلاب اسلامی با بصیرت ویژه ای که داشتند توانستند نظام جمهوری اسلامی ایران را بنیان گذاری کنند و امنیت عمومی را لازمه تشکیل حکومت اسلامی می دانستند. امام راحل همواره بر لزوم وحدت میان مردم و نیروهای مسلح و تاثیر پشتیبانی مردم بر حفظ نظام اسلامی از فتنه ها ، دسیسه ها و توطئه ها تاکید ویژه ای داشتند.

امام خمینی همواره وظیفه ی امر به معروف و نهی از منکر را برای عدم تباهی کشور یاد می کردند و همواره از کارشکنی دشمنان پرده بر می داشتند.

در موضوع رهبری امام راحل آثار فراوانی به رشته ی تحریر در آمده است که هر کدام از زوایایی از رهبری امام راحل را بررسی کرده است. تنها کتابی که با نام سبک رهبری امام خمینی وجود دارد نوشته نویسنده و محقق مدیریت اسلامی جناب آقای عباس شفیعی است. نوشته ی کتاب که ۲۳۰ صفحه (چهار فصل و یک خاتمه) دارد. نویسنده، رهبری را در نظر امام به چهار مقوله خدمت، برادری، ایثارگری بصیرت معنا می کنند. بازخوانی و تدوین اندیشه های نورانی امام از جمله اندیشه های مدیریتی و رهبری ایشان و معرفی آنها به نسل های بعدی ضرورتی انکار ناپذیر است، زیرا بزرگترین دستاورد علمی امام، تاسیس جمهوری اسلامی است که از رهیافت ایشان و به تعاضل دین و مدیریت در عصر غیبت سرچشمه میگیرد و بی تردید این اندیشه، شایسته ی تامل بازشناسی و ترویج است.

ارائه الگوی رهبری پیامبرگونه امام خمینی در زمان معاصر و فراهم آمدن شناخت الگوی رهبری در اسلام است و گوشزد کردن خطر دائمی دشمنان علیه جمهوری اسلامی ایران می باشد که با وحدت کلمه و پشتیبانی مردم مانع از آسیب رساندن به انقلاب اسلامی می شود در این پژوهش تلاش می شود که نقش امام خمینی را در حفظ انقلاب اسلامی و شیوه رهبری استحصال می شود.

امام خمینی معمار انقلاب اسلامی

نقش و جایگاه امام راحل در پیروزی انقلاب اسلامی ایران نقش ممتاز و برجسته است و اندیشه های امام روح الله در پایداری و بقاء انقلاب از اهمیت ویژه ای برخوردار است. حضرت امام خمینی با برنامه ریزی دقیق و تنظیم راهبردهای سرنوشت ساز و اعتماد به نفس فوق العاده و اراده ی پولادین خود توانستند نظام جمهوری اسلامی ایران را بنیان گذاری کنند. تحقق جامعه ی مطلوب و فاضله در اندیشه ی حضرت امام اگر چه هدف مهم و والایی است اما هدف نهایی نبوده بلکه هدفی میانی و مقدمه و وسیله ای است برای تامین سعادت و پرورش انسان هایی که در جهت خلیفه الله شدن گام بر میدارد. یعنی تربیت انسان و هدایت او در سیر از عالم خاک تا ملکوت اعلی و تشکیل جامعه و ایجاد محیطی که تنها خدا در آن عبادت شود و انوار عبودیت و إخلاص و جلوه ایمان به غیب، ظلمات های علایق نفسانی و شهوات دنیایی را محو نماید و دیدگان بشر را در پرتو جمال حق در پهنه هستی بینا سازد و توحید و ابعاد رفیع آن در تمامی روابط و مناسبات انسانی حاکم گرداند.

نقش امام و جایگاه ایشان در مرجعیت دینی و نفوذ اجتماعی مؤثر وی در میان مردم موجب تثبیت نظام اسلامی و پاکسازی آن از هر نوع آلابش شد. در واقع نقطه عزیمت امام در همین ویژگی بود که راه وی را از گروه‌های دیگر متمایز ساخت؛ گروه‌هایی که حرکت خود را بر مبادی دیگری به جز مذهب سامان می‌دادند تمامی تلاش امام خمینی در طول دوره ی انقلابی بر این استوار بود که به هیچ تسامحی صیغه اسلامی این حرکت را حفظ و از انگیزه‌های دینی مردم با قاطعیت تمام دفاع کند و اجازه ندهد آرمان‌های الهی انقلاب با اغراض ضد دینی و غیر اسلامی مکاتب مختلف آمیخته گردد و ویژگی دیگر حرکت مبارزاتی امام که ایشان در کنار ماهیت اسلامی نهضت بر آن تأثیر داشت، جوهر انقلابی آن بود. جدیت و اهتمام امام در طول انقلاب برای حفظ این دو ویژگی از بیانات و مواضع ایشان پر پیداست. ایشان در طول نهضت، سخت‌گیرانه و بدون تسامح در صد پالایش صفوف بودند؛ یعنی هر جا که از وحدت و یکپارچگی نیروها و پرهیز از تفرقه و تشتت سخن می‌گفت، بی‌درنگ برای زدودن هر گونه شبهه بر ماهیت اسلامی و ضرورت پاکسازی جبهه ی مخالفان از عناصر غیر اسلامی نیز تأکید می‌ورزید. امام با محور قرار دادن اسلام در طول انقلاب و با تأکید بر حفظ جوهر انقلابی نهضت، توانست قشرهای مختلف جامعه را علیه طاغوت بسیج نماید و زمینه وحدت در هدف و انگیزه و آرمان را فراهم آورد.

بنابراین امام خمینی توانست با این راهبرد، مبارزاتی خردمندانه، مبارزه را در چهار چوب اسلام و اندیشه‌ها و آرمان‌های انقلاب سازماندهی کند و از تشتت عقیده و آرا در طول مبارزه جلوگیری نماید که این خود حاکی از مدیریت و رهبری هوشمندانه ایشان و از نقاط تمایز نهضت انقلاب اسلامی از دیگر نهضت‌ها و از عوامل تعیین‌کننده ی در پیروزی آن است. امام خمینی به عنوان معمار انقلاب اسلامی در اصول و مبانی مبارزاتی خود استقلال عمل داشت و در جهان بینی و اندیشه اش نیز روش‌های موجود نمی‌گنجید. استقلال امام و تفاوت اندیشه و عمل او با دیگر رهبران انقلابی و رجال سیاسی در واقع برخاسته از اسلام‌شناسی وی بود. در نتیجه همان استقلال و تشخیص و فردی که در اسلام به عنوان یک دین و مکتب وجود دارد، در وجود او نیز متجلی شده بود. به واقع راز موفقیت او در همین بود که برای نجات از سلطه ی غربی، در همان راهی که غربیان به پیش می‌تازند، قدم نهاد و جهتی متفاوت و مسیر جدیدی را برگزید.

امام خمینی شخصیتی شکست‌ناپذیر از معدود شخصیت‌های تاریخ بشر است که همواره در برابر همه انحرافات و کژروی‌ها چون کوه ایستاد و سرسختانه در مسیر تداوم مبارزه حرکت کرد و دشواری‌ها و ناملایمات نیز لحظه ای دل او را از توجه به خدا و استقامت در راه ارزش‌های الهی باز نداشت او در طی سالهای نهضت انقلاب اسلامی با تحمل همه مصایب هرگز در برابر خواسته‌های حکومت پهلوی و قدرت‌های زورگو تسلیم نشد.^۳

پیمودن مسیر مبارزه با دشمنان و مقابله با موانع و مشکلات به جز استقامت و پایداری نیازمند فرهنگ شهادت نیز هست از این رو امام خمینی که پیشوای بزرگ نهضت انقلاب اسلامی بود، در راستای ادامه اندیشه‌ها و اهداف انقلابی خود به احیای فرهنگ شهادت طلبی پرداخت و آن را مبنای اقدامات سیاسی و مبارزاتی خود علیه رژیم قرار داد. امام خمینی که به تشکیل

۲ سالاروند، گفتمان مبارزه در اندیشه ی سیاسی امام خمینی رویکردی بر اصول و شیوه‌های مبارزاتی، ص ۲۱۱-۲۰۶

حکومت اسلامی و تکامل معنوی انسان ها می اندیشید، کوشید تا مردم خود به مقاصد انقلاب ایمان آورند. از این رو جنبش وسیع اعتقادی و اخلاقی پدید آورد تا به تحول در افکار و رفتار مردم، آنان را به نیروهای مبارزه بدل کند.^۴

امام خمینی زمان شناس با بصیر

امام خمینی همچون دیده بانی مسلط که اشراف کامل به نظام جمهوری اسلامی و شرایط جهانی داشت، دشمنان را شناسایی و توطئه های آنان را رصد می کرد و چنان ماهرانه، اطلاعات را از دستگاه ها در رسانه های خبری داخل و خارج دریافت می کرد که خیلی سریع به ماهیت توطئه های دشمنان نظام پی می برد و در مواقع مقتضی عکس العمل مناسب و موضع گیری منطقی را برای خنثی سازی توطئه ها انجام می داد. وی دریافته بود که دشمن اصلی نظام جمهوری اسلامی ایران دولت آمریکاست. از این رو، با واژه شیطان بزرگ از آن یاد می کرد. هوشیاری و بیداری در مقابل توطئه ها و نقشه های بیگانگان از لوازم رویارویی با آنان است از آنجا که امام امت، احتمال تجاوز بیگانگان را در هر لحظه جدی می دانست درباره ی آمادگی و هوشیاری مردم تاکید بیشتر داشت.

یکی از شاخص های بصیرت، شناخت و آگاهی نسبت به زمان و شناخت وظیفه ی خود در برابر حوادث و وقایعی است که در مسیر زندگی برای رهبران رخ می نماید هر رهبری باید آگاه به زمان باشد و موقعیت تاریخی جامعه و شرایط مقتضیات زمانی حاکم بر آن را به خوبی بشناسد هر چه انسان بیشتر زمان شناس باشد بهتر می تواند حوادث را پیش بینی کند. شناخت موقعیت و شرایط زمانی و مکانی لازمه توفیق در رهبری است.^۵

امنیت عمومی لازمه تشکیل حکومت اسلامی

یکی از ارکان و دلایل شکل گیری حکومت ها، برقراری امنیت عمومی بوده و می باشد برقراری امنیت عمومی بود و پایه استوار است. وجود تدابیر امنیتی در برابر دشمنان خارجی اعم از تهاجم نظامی آشکار و یا اعمال تروریستی و زیرزمینی تدابیری در راستای مهار فعالیت های مجرمانه داخلی و تعرض به جان، مال یا عرض شهروندان امام خمینی با استناد به تاریخ صدر اسلام در برخورد امام علی علیه السلام در باره تعرض به زن یهودی و خارج کردن خلخال از پای او در قلمرو حاکمیتی معاویه، اذعان می کنند، که برخورداری از امنیت از جمله حقوق شهروندی است و همه می بایست از آن برخوردار باشند حتی اقلیت های دینی که تحت حمایت و ذمه حاکمیت اسلامی هستند می بایست از امنیت برخوردار باشند لذا هیچ کس مجاز نیست به دیگران هیچ گونه تعرضی داشته باشد.^۶ نیروهای مسلح نظامی و انتظامی به عنوان بخشی از جامعه و جزئی از اقشار اجتماعی اند که ضمن رعایت وحدت و احترام در میان خود، با دشمنان جامعه اسلامی برخوردار می نمایند و امنیت جامعه را تامین می

۴ سالاروند، گفتمان مبارزه در اندیشه ی سیاسی امام خمینی رویکردی بر اصول و شیوه های مبارزاتی، ص ۲۲۳-۲۲۲

۵ همان، ص ۲۲۸-۲۳۰

۶ خسرو پناه و دیگران، منظومه ی فکری امام خمینی، ص ۲۶۹

کنند نیروهای مسلح در جامعه ی مطلوب مورد نظر امام خمینی به مردم خود احترام گذاشته اند و خود را ضامن امنیت آنها می دانند تا از نفوذ و توطئه های دشمنان آنها جلوگیری نموده و خود در مقابل دشمن صف آرایی کنند. رعایت وحدت در میان نیروهای نظامی به معنای نادیده گرفتن سلسله مراتب و سرپیچی از دستورات ما فوق نیست بلکه همه نیروهای مسلح می بایست ضمن رعایت کلیه ی قوانین و مقررات از ما فوق خود تبعیت کرده و همگان می بایست سلسله مراتب نظامی را رعایت کنند. بنابراین نیروهای مسلح و نظامیان از طبقات و اقشار خاصی از جامعه گزینش نمیشود بلکه همگان می توانند از این فرصت اجتماعی بهره مند شوند.

تاکید امام راحل بر لزوم وحدت میان مردم و نیروهای مسلح

امام خمینی رحمه الله علیه-همواره بر رعایت اتحاد و همدلی میان مردم و نیروهای مسلح تاکید ویژه ای داشته اند و از یک سو نیروهای نظامی و انتظامی می خواستند در مواجهه با دشمن و مواجهه با مردم جامعه اسلامی اخلاق اسلامی را رعایت کنند و از سوی دیگر از مسئولین سپاه و ارتش می خواهد از ورود افرادی که باعث اختلاف شوند به سپاه و ارتش جلوگیری کنند تا اتحاد و همدلی بین نیروهای مسلح حفظ شود. نیروهای سپاه و ارتش باید بر اساس تکلیف شرعی و مصالح جامعه به مسائل جامعه توجه کامل داشته باشند و از گروه گرایی و تفرقه اجتناب کنند.^۷

لازم است ارتباط بین نیروهای نظامی و انتظامی با مردم مستحکم تر باشد. قوای انتظامی باید اسلامی باشند و همیشه در خدمت ملت باشند ارتش، ژاندارمری و شهربانی خود را از مردم جدا ندانند و مردم نیز این نیروها را از خودشان بدانند و ذهنیت منفی که در رژیم گذشته نسبت به این نهاد در ذهن مردم شکل گرفته باید از بین برود. نیروهای نظامی و انتظامی مراقب باشند بین آنها و ملت تفرقه نیفتد بلکه همیشه با اتحاد و همدلی همراه ملت باشند.^۸

امام خمینی همواره بر ضرورت هماهنگی و اتحاد بین نیروهای دفاعی -امنیتی توصیه می فرمودند: سپاه ارتش و بسیج و همه ی نیروهای نظامی هماهنگی را امری برای خود بدانند و انحراف از مسیر هماهنگی را عمل شیطانی بدانند و با انحراف حتی اگر در دفاع شهادت برسن شهادتشان اجری ندارد. فعالیت بر اساس هماهنگی فعالیت شبیه عملکرد انبیا است. نیروها با این هماهنگی علاوه بر اینکه در دفاع پیروز می شوند در برابر خداوند متعال نیز سربلند و پیروز هستند ضامن پیروزی و حفظ نظامی وحدت نیروهای سپاه ارتش و بسیج است. اگر بین این نیروها اختلافی پیدا شود، مسیر برای تلاش همه جانبه دشمن و تامین اهداف دشمن فراهم می شود.^۹

ارتش، سپاه و بسیج باید از تمام امکانات مادی معنوی خود برای مقابله با دشمن بهره بگیرند و با اتحاد و انسجام کامل دستمان را از پای در آورند و هیچ وقت از نصرت خداوند و توکل بر او غفلت نوزد. ارتباط گرم نیروهای نظامی و انتظامی با همدیگر و ارتباط آنها با مردم باعث قوت و طمانینه و جدایی آنها سبب تزلزل می شود.

۷ تنظیم و نشر موسسه و نشر امام خمینی، صحیفه امام مجموعه آثار امام خمینی، ص ۷۲۵

۸ همان، ص ۲۷۱

۹ همان، ص ۷۳۷-۷۳۶

اساس پیشرفت برد و امر استوار است یکی تعهد به اسلام و دیگری وحدت کلمه است مردن تعهدشان را به اسلام روز به روز محکم تر و تلاش برای وحدت را بیشتر کنند.

تعهد به اسلام بدون وحدت کلمه کارایی لازم ندارد وحدت کلمه نیز بدون اسلام زبانبار است امام از مردم و نیروهای نظامی می خواست که همه با هم متحد باشد و متحد عمل کنند پایداری در مقابل دشمن و از بین بردن دشمنان ارمان وحدت کامل سپاه، ارتش، بسیج، ژاندارمری و همه ی نیروهای نظامی و انتظامی و در مجموع همه ی مردم است.

همه ی نیروهای مسلح در حال دفاع از اسلام هستند ارتش جدایی از سپاه نیست و سپاه هم جدایی از ارتش نیست. همه اینها دارای عناوین گوناگون و یک روح واحد هستند و وحدت عقیدتی و وحدت ایمانی دارند. نیروهای نظامی و انتظامی باید روز به روز بر بیداری وحدت و انسجام خود بیفزایند و همه خود را جزء نیروهای واحد اسلامی داشته و وحدت داشته باشند. سپاه و ارتش و سپاه باید از منیت به شدت پرهیزکنند و برای خدا تلاش کنند و سعی کنند واحد باشند که کسی نتواند آنها را بشکند.

تاثیر پشتیبانی مردم بر حفظ نظام اسلامی از فتنه ها، دسیسه ها و توطئه ها

ارتباطات اجتماعی همواره با مشکلات و مسائل خاصی همراه است؛ اگر مدیران بخواهند بر مشکلات و سختی ها فایق آیند و وظیفه رهبری خود را به نحو شایسته ای انجام دهند. لازم است مدارا و رفق را از یاد نبرند زیرا یکی از راههای اصلی غلبه بر مسائل و مشکلات، بویژه مسائل و مشکلاتی که در تعاملات اجتماعی بوجود می آید، رفق و مدارا با آنان است: رفق و مدارا افزون بر اینکه در تسهیل ارتباطات تاثیر گذار است و می تواند از بروز بسیاری از مشکلات و مسائل در تعامل میان رهبر و زیر دستان جلوگیری کند؛ همچنین می تواند به عنوان یک راه حل اساسی برای حل و فصل بسیاری از مشکلات به وجود آمده در روابط و تعاملات اجتماعی در نظر گرفته شود.^{۱۰} با نرمش و مداراست که نزاع هاست که خود مانع بسیاری از تعارضات در سازمان می گردد و به اصطلاح از وقوع تعارضات منفی در سازمان نیز پیشگیری می کند.^{۱۱}

رکن اساسی هر جامعه و حکومتی مردم اند؛ آن گونه که پشتیبانی آنان از حکومت، پایه های آن را تحکیم می بخشد و از این سو رضایتی و عدم همیاری آنها نیز موجب تزلزل آن می گردد. از همین رو سیاست اصلی رهبران راستین بر پایه مردم داری و مردم محوری است. نقش امام خمینی در بسیج توده های میلیونی در مقاطع مختلف تاریخ انقلاب اسلامی آن چنان بدیهی است که تمامی تحلیلگران بر آن صحنه نهاده اند و بی گمان یکی از مهم ترین عوامل این امر بوجود آمدن پیوند عاطفی دو سویه میان ایشان و مردم بود!

۱۰ آقا پیروز، رویکرد مدیریتی به رهبری امام خمینی (ره)، ص ۲۵۰-۲۴۹

۱۱ همان، ۲۳۸

۱۲ سالاروند، گفتمان مبارزه در اندیشه ی سیاسی امام خمینی رویکردی بر اصول و شیوه های مبارزاتی ص ۲۴۶-۲۴۷

یکی از خصوصیات برجسته‌ی امام خمینی «ایمان قاطع» و «باور تزلزل ناپذیر» ایشان بود در روحيات و تعمیم سازی های وی، تاثیر مستقیم و انکار ناپذیر روند نهضت اسلامی و پیروزی انقلاب اسلامی داشته است. آیت الله شهید مطهری رهبری امام خمینی در انقلاب اسلامی را پیامبر گونه توصیف کرده و آن را از خداجویی و خدپرستی را در فطرت هر فرد نهفته است بیدار سازد و توده های مردم را در همین امتداد به حرکت در آورد.^{۱۳}

امام خمینی با شناخت دقیق از روحيات خواسته ها و فرهنگ مردم خود با آنها رابطه ای بسیار مستحکم و صمیمانه ایجاد کرده بود. این رابطه به گونه ای بود که آحاد ملت او را هم چون پدری مهربان و دلسوز می دانستند و به این حقیقت اعتراف داشتند که امام چیزی جز صلاح و مصلحت آنها را نمی خواهد!^{۱۴}

امام خمینی همواره بر نقش پشتیبانی ملت در جلوگیری از شرارت ها گوشزد می کردند: شما امروز قوای انتظامی مملکت اسلامی هستید و رهبر همه ی شما و همه ی ما وجود مبارک بقیه الله -عج الله تعالی فرجه شریف -است باید ماها و شماها طوری رفتار کنیم که رضایت آن بزرگوار را که رضایت خداست بدست آوریم شما در سرتاسر کشور با تعهد باید از داخل شهرها را حفظ کنید امروز با شما ملت هم موافق هستند و پشتیبان شما هستند و شما با پشتیبانی ملت می توانید که این شرارت هایی که گاهی در سطح شهرها می شود جلوگیری را بپذیرید با نصیحت والا با قدرت!^{۱۵}

ایجاد روحیه امید در میان مردم زمینه ی حضور هر چه بیشتر آنها در صحنه را فراهم می آورد چرا که امید موجب نشاط و تقویت روحیه و سبب بالا رفتن قدرت تحمل سختی ها و مشکلات است بر همین بنیاد یکی از راهبردهای هوشمندانه این است.

وحدت کلمه، باعث خنثی شدن توطئه های دشمنان

امام خمینی در راستای تداوم مبارزه القای امید به ملت بوده است. ایشان همواره در طول نهضت انقلاب اسلامی با بیانی نوید بخش مردم را به پیروزی امیدوار می نمود و روحیه ی یأس و ناامیدی را می زدود. در ذیل هشدار امام خمینی به ضد اختلاف بین روحانیون و تلاش و کوشش همگانی در رفع آشفتگی ها آمده است که:

اسلام را همه قبول داریم، قرآن را همه قبول داریم. همه هدی را همه قبول داریم. طریق را همه می دانیم این است راه همین است، همه مخالفت کردید با رژیم طاغوتی. همه موافقت کردید با جمهوری اسلامی این اختلاف که گاهی شنیده می شود ان شاءالله صحیح نباشد اینهایی که من می شنوم، لکن اگر خدای ناخواسته اختلافی باشد این به ضرر هم طرفین منازعه و هم اسلام تمام می شود. این جور گمان نشود که اگر من با شما مخالفت کردم به ضرر شما تنهاست، به ضرر هر دویمان است به ضرر هر دو روحانی مثلا یک شهری به ضرر روحانیت آن شهر است به ضرر مطلق روحانیت است؛ به ضرر اسلام است باید

۱۳ شکر، مدل انقلاب اسلامی در اندیشه امام خمینی (ره)، ص ۹

۱۴ آقا پیروز، رویکرد مدیریتی به رهبری امام خمینی (ره)، ص ۱۹۷

۱۵ تبیان-آثار موضوعی (دفتر سی و پنجم)، جایگاه مردم در نظام اسلامی از دیدگاه امام خمینی (س)، ص ۶۵

بسیار توجه داشت به این معنا اگر شما فرض کنید در جایی که تشریف دارید دیدید که بعضی از اشخاص مخالف با بعضی هستید، خوب ممکن است یک سوء تفاهمی باشد؟ ممکن است یک اشتباهاتی باشد باید آقایان شهر و خود ائمه ی جماعت شهر و خود اهل منبر و خطبای شهر بروند پیش آقایان، از آقایان خواهش بکنند که اختلاف نداشته باشند رفیق باشند برادر باشند با هم باشند همه می خواهیم اسلام رشد بکنند و ترقی و در بیانات دیگری می فرماید:

اختلافات الان سم قاتلی است که اگر آنچه خدای نخواستہ اختلاف پیدا بشود باز می گردد به آن دوره جنایات به فرم دیگر. آنهایی که علاقه به اسلام دارند، آنهایی که علاقه به ملت اسلام دارند، آنهایی که علاقه به کشور دارند اینها همه موظفند که در این زمان که بالاتر و حساس تر زمانهاست که بر ایران می گذرد همه با هم برادر باشند همه با هم رفیق باشند و همه با هم دست به دست هم بدهند و این خرابه ای که اینها گذاشتند و همه چیز ما را برده اند، این خرابه را از سر، همه مان با هم بنا کنیم. اگر اختلافات بشود خدای نخواستہ این گردن گیر همه ماست. و همه پیش خدای تبارک و تعالی مقصر هستیم. این کلمه ی من است که به همه ی برادرهای همه ی اطراف ایران از هر سخنی که هستند من این سفارش را به همه دارم.^{۱۶}

اعتقاد امام خمینی این بود که اختلاف کلمه موجب سلب عنایت خداست. اختلافات رده بالا رفع می شود ان شاء الله شما هم دامن به اختلاف نزنید. دامن زدن شما به اختلافات باعث می شود که رده های بالا هم اختلافاتشان را نتواند حل کنند و اما چنانچه توده های مردم با هم باشند و گوش به مسائلی که در رده های بالا طرح می شوند ندهند به خودشان توجه کنند که با وحدت کلمه می توانند این جامعه را به سعادت خودش برسانند. اختلاف کلمه شاید خدای نخواستہ موجب این بشود که عنایت خاص خدا بر شما سایه افکنده بود یک وقت خدای نخواستہ برداشته بشود و کشور شمار آن شود که در سال های طولانی مبتلا به آن بودید. چنانچه اختلافاتی بین طبقات افراد باشد و این اختلافات موجب شود که خدای نخواستہ در جنگ مغلوب شویم یا خدای نخواستہ طول بکشد حل این مشکل، این گناهی که گردن آنهایی است که اختلاف دامن می زنند و تشنج در کوچه و بازار اعاد کنند. مسلمین و مومنین و معتقدین خدای تبارک و تعالی محال ندهند به این قشرهایی که در بین مردم هستند و از تفاله های رژیم سابق اند، و همین طور از اشخاصی که در بین اینها هستند از فاسد و مفسد چنانچه به اینها گوش بدهند اینها می خواهند شما را به دامن غرب و یا به دامن شرق بکشانند. بیدار باشید که اختلافات را خودتان رفع کنید اگر اختلافی هست، آنها را موعظه کنید که دست از اختلافات بردارید.^{۱۷}

امام خمینی همواره مردم را به عدم تشنج و چند دستگی فرا می خواند. به دانشگاهی ها عرض می کنیم که این قدر گروه گروه نشوید، شما دشمن دارید در مقابل دشمن باید مجهز بشوید جوان های معتقد مسلمان ما که بحمدالله اکثر دانشگاه ها را در قبضه دارند، اگر اینها هم، گروه گروه نشود و با هم مجتمع بشوند، چهار تا آدمی که معوج و منحرف است یا به اینها ملحق می شود که ان شاء الله ملحق بشود یا گورش را گم کند و می رود شما منتظر این نشوید که دولت بیاید جلو بگیرد، یا ملت بیاید جلو بگیرد، خودتان با اجتماع خودتان، بدون اینکه دعوایی راه بیندازید بدون اینکه درگیری در کار باشد با اجتماع

۱۶ فرامرز شعاع حسینی، علی داستانی؛ دغدغه های و نگرانی های امام (س)، ص ۲۴۳

۱۷ فرامرز شعاع حسینی، علی داستانی؛ دغدغه های و نگرانی های امام (س)، ص ۲۴۱-۲۴۲

۱۸ همان، ص ۲۴۵-۲۴۴

خودتان، با وحدت کلمه خودتان، جلوی این توطئه‌ها بگیرند فردا دانشگاهها باز می‌شود، جلو بگیرید از این توطئه‌ها، توطئه‌گرها دشمن شما هستند!^{۱۹}

اگر خدای نخواست وحدت کلمه را از دست بدهید با مقصدتان غیر مقصد حکومت اسلامی باشد، خوف این است که دیگر نتوانید قدم بردارید. نتوانستن قدم برداشتن دنبالش این است که آنها قدمشان را پیش بگذارند شما ها سست بشوید، عقب نشینی کنید که آنها یک قدم جلو بگذارند، آنها توطئه‌ها را زیاد کنند. آن روزی که فریاد بلند شد و همه مردم الله اکبر می‌گفتند و در شهرها و در ده‌ها و در همه جا یک فریاد می‌زدند و می‌گفتند مرگ بر این سلطنت که آن وقت هیچ فکر اختلاف نبودند، همه با هم اجتماع داشتند، اختلافات کنار گذاشته شده بود این اسباب این شد که پیروز شدید، یک پیروزی اعجاز آور.

هیچ کس تصور این معنا را نمی‌کرد که یک همچو پیروزی برای ملتی که هیچ ندارد در مقابل یک قدرتی که همه چیز دارد حاصل بشود اگر چنانچه این رمز را حفظ بکنید اجتماع خودتان را حفظ بکنید دست از اختلافات قبیله‌ای، اختلافات شخصی، اختلافات ملکی، اختلافات عشیره‌ای، اگر بردارید (پیروزی شما بیمه است) و آن رمز دوم که عبارت است از که خواست همه یک جمهوری اسلامی، یک حکومت عدل، یک حکومت انسانی است اگر این دو تا جهت را حفظ بکنید هم دست از آن اختلافات بردارید و نگذارید اختلافات پیدا شود اگر یک وقت خواست بین دو نفر و او از عشیره تان بخواهد اختلاف کند جمع بشوید، بگذارید آنها را صلح بدهید، با هم برادر باشید و از آن فراق هم توجه داشته باشید که بناست که یک حکومت اسلامی باشد که دیگر ظلم در کار نباشد دیگر اختناق در کار نباشد دیگر زیر بار ظلم اجانب در کار نباشد در هر صورت برادرها، شما تا اینجا برادری یا اجتماع با دوستی با محبت با توجه به اسلام پیش بودید از حالا به بعد هم حفظ کنید این معنا را برادری خودتان را حفظ کنید. از اینکه با عشیره‌ی دیگر اختلاف پیدا بکنند، کدخداهای شما، پیرمردهای شما محترمین شما جمع بشوند جلوی این اختلافات را بگیرند.^{۲۰}

پرده برداری امام خمینی از کار شکنی دشمنان

امام راحل(ره) همواره توصیه می‌فرمودند که ملت توجه به توطئه‌ها داشته باشد. حالا هم اشخاصی در بین این مملکت هست که الهام از خارج می‌گیرند. البته اقلیت هم هستند لکن اشخاصی هستند که با هر زبانی با مردم می‌توانند صحبت کنند و شیطنت بکنند باید ملت ما توجه به این توطئه‌ها داشته باشد که توطئه‌ای که محتمل است این است که ما را به هم بریزند. حتی توی جهاد سازندگی بروند یک کارهایی بکنند که آنجا هم یک اختلافی بشود و نگذارند کار عمل بشود در دبیرستان بروند در دانشگاه بروند.

هر جا بروند و ما را به هم بریزند و دائما شلوغی و دائما اعتصاب و دائما راهپیمایی و دائما کارشکنی برای دولت و ملت، تا منعکس بکنند در خارج که اینها نمی‌توانند خودشان را اداره بکنند، باید یک کسی برود اداره کند. ملت باید توجه داشته باشد به این توطئه و از اختلافات دست بردارند. آخر برای چه با هم اختلاف داشته باشیم سر چی اختلاف داشته باشیم برای چی

۱۹ فرامرز شعاع حسینی، علی داستانی؛ دغدغه‌های و نگرانی‌های امام (س)، ص ۲۴۵

۲۰ همان، ص ۲۵۲-۲۵۳

اختلاف داشته باشیم برای چی به جان هم بریزیم چرا ما خودمان، را از بین ببریم، برای چی به جان هم بریزیم باید ملت متوجه باشد که چیزهایی که اسباب اختلاف بکنند موعظه شان کنند. نصیحتشان کنند اگر گوش نکردند آنها را طردشان بکنند و نگذارند اختلاف حاصل بشود نگذارند جوری وانمود بشود که این ملت ملتی نیست که قابل این باشد که آزاد باشد، حالا که آزاد شده اید ببینید به جان هم ریختند قابل آزادی نیست، ملتی که قابل آزادی نیست، باید یکی بیاید یک رضا خانی پیدا کنند و اینها دارند از این چیزها دارند یک رضا خان را پیدا کنند امروز به اسم این که این آدم ملی هست. امروز میبینید که با این حساست باز مشغول شدند به توطئه ها!^{۲۱}

حضور ملت در صحنه مانع از آسیب به کشور می شود. امام راحل در بیاناتی از مردم شریف ایران تشکر می کند و می فرماید:

از ملت هم تشکر می کنم به این که الحمدالله در صحنه حاضرند و تا در صحنه حاضرند این کشور آسیب نخواهد دید و او هر چه حالا فساد بکنند هر چه کارهای خلاف بکنند. خداوند همه تان را حفظ کند!^{۲۲}

وظیفه مسلمین امر به معروف و نهی از منکر است امام راحل از این وظیفه برای عدم تباهی کشور یاد می کنند.

اگر نظارت نکنیم، یعنی ملت اگر نظارت نکنند در امور دولت و مجلس و همه چیز اگر کنار بروند بسپارند دست اینها و بروند مشغول کارهایشان بشوند ممکن است یک وقت به تباهی بکشد.

همه مصیبت هایی که یک کشوری وارد می شود از روی اختلافاتی است که در بین آنها پیدا می شود. اگر یک کشوری متحد الکلمه باشند هیچ ظلمی بر آنها نمی تواند وارد بشود.

چنانچه توجه به اینکه مبدا یکی خلاف کند آن هم اختصاص به شما ندارد همه ی قوای مسلحه در این معنا باشد امر به معروف و نهی از منکر بر همه ی ملت واجب است. اگر یک خلاف یکی کرد با نصیحتش بکنید باید بازدارید او را از این کار.

دشمنها در کمین شما هستند در کمین ملت ما هستند دشمنها حالا فهمیدند که وحدتی که در ایران پیدا شده است آنها را شکست داد. الان بیشتر درصد هستند برای اینکه چشیدند آن مزه ای را که وحدت داشته در بین ما الان در صدد این هستند که شماها را متفرق کنند از هم جدا کنند شما را.

توصیه ی حضرت به اتحاد و ادامه جهاد تا استقرار کامل جمهوری اسلامی ایران که کاری نکنید که عنایت خدا خدای نخواستہ کم بشود کاری نکنید که برای ولی عصر عجل الله تعالی فرجه شریف ایجاد نگرانی بکنید تفرقه نداشته باشید با هم، با همه تفرقه اندازی نکنید، با هم باشید با همه، همه با هم جمهوری اسلام، و من امیدوارم که با تحقق جمهوری اسلامی و توفیق ما و توفیق شما به اینکه یک همچو عدل اسلامی را مستقر کنیم، گرفتاری همه ی ما رفع بشود؛ گرفتاری کارمندا رفع شود، گرفتاری کارگرا رفع بشود- دولت، ما، همه- در صدد این هستیم که یک زندگی صحیح خوب برای کارمندا برای طبقه ی

۲۱ فرامرز شعاع حسینی، علی داستانی؛ دغدغه های و نگرانی های امام (س)، ص ۲۴۱-۲۳۹

۲۲ همان، ص ۱۰۶

ضعیف، برای مستضعفینی که سال‌های طولانی تحت فشار بودند. برای این کارمندان که در کارخانه‌ها، کارگرانی که در کارخانه‌ها کار می‌کنند برای کشاورزها برای همه^{۲۳}

شما ملت مأمورید که با هوشیاری جلو این تفرقه را بگیرید. جوانان عزیز ما در دانشگاه و در سایر مدارس موظفند که از این توطئه‌ها جلوگیری کنند. عزیزان من با این توطئه‌گری‌ها بر ضد انقلاب است و اینها که توطئه می‌کنند بر ضد انقلاب هستند: تهمت‌ها که می‌زنند برای تفرقه، ضد انقلاب است. نگذارید خائنان در صفوف فشرده شما نفوذ کنند، نگذارید آنهايي که تفرقه افکنند به بهانه‌های بیجا در بین شما تفرقه بیندازند؛ جلو این تفرقه‌ها را بگیرید برای اسلام خدمت کنید؛ اسلام مأمور کرده ما را به وحدت کلمه. تفرقه اندازان از اسلام بیرونند^{۲۴}

مملکت ما امروز یک آشفتگی‌هایی دارد. البته نه آشفتگی که نشود اصلاحش کرد اینها چیزی نیستند. اینهایی که حالا دارند آشوب می‌کنند الان چیزی نیستند لکن اگر ما غفلت کنیم ممکن است این‌ها چیزی بشوند من حالا الان از اینها هیچ خوفي ندارم؛ برای اینکه یک ملتی همه‌ی اقشارش با هم بودند و همه یک مطلب را خواستند همانطور که دیدید که همه ملت با هم بودند، نتوانستند قدرت‌های خارجی این ملت را از آن کاری که دارد منصرف کنند. الان یک مملکتی است دست ملت است این ملت موظف است این مملکت اسلامی را سر و سامان به آن بدهد. سر و سامان دادن به آن این است که هر اختلافی هر جا می‌خواهد پیدا شود خفه کنندگان اختلاف را نگذارند اختلاف پیدا بشود. هر جا می‌خواهد این اشخاص فساد بکنند. سبنا مانند آنها را این یک مسئله‌ای عمومی باید انجام بگیرد^{۲۵}

نتیجه‌گیری

- ۱- ایمان قاطع و باور تزلزل‌ناپذیر امام خمینی تاثیر مستقیم و انکارناپذیری بر روند نهضت اسلامی و پیروزی انقلاب اسلامی داشته است.
- ۲- حضور همیشگی ملت ایران و وحدت کلمه مانع آسیب رسیدن به مملکت حفظ نظام مقدس اسلامی می‌شود.
- ۳- تاکید مداوم امام راحل بر هوشیاری و بیداری مردم در مقابل توطئه‌ها و نقشه‌های بیگانگان که امید بدخواهان را به یأس و ناامیدی مبدل می‌کند.
- ۴- امام خمینی دریافته بود دشمن اصلی نظام جمهوری اسلامی ایران دولت آمریکاست از این رو با واژه شیطان بزرگ یاد می‌کردند.
- ۵- امنیت عمومی لازمه تشکیل حکومت اسلامی می‌باشد و نیروهای مسلح نظامی و انتظامی ضمن رعایت وحدت امنیت جامعه را تامین می‌کنند.

۲۳ فرامرز شعاع حسینی، علی داستانی؛ دغدغه‌های و نگرانی‌های امام (س)، ص ۲۳۹

۲۴ تبیان- آثار موضوعی (دفتر سی و پنجم)، جایگاه مردم در نظام اسلامی از دیدگاه امام خمینی (س) ص ۹۶

۲۵ همان، ص ۹۷

۶- بهره برداری مدیران از الگوی رهبری امام راحل(ره) برای انجام وظایف سازمانی خویش و تاثیرگذاری هرچه بیشتر در میان کارکنان خویش بهره بجویند.

۷-

منابع

۱- آقا پیروز، علی، رویکرد مدیریتی به رهبری امام خمینی (ره)، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۱ ه.ش.

۲- تبیان- آثار موضوعی(دفتر سی و پنجم)، جایگاه مردم از نظام اسلامی از دیدگاه امام خمینی(س)، تهران: موسسه ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، چاپ دوم ۱۳۸۴ ه. ش.

۳- تنظیم و نشر موسسه و نشر آثار امام خمینی(س)، صحیفه ی امام مجموعه آثار امام خمینی (س)، تهران: انتشارات موسسه ی چاپ عروج، چاپ پنجم، ۱۳۸۹ ه.ش.

۴- خسرو پناه، عبدالحسین و دیگران، منظومه ی فکری امام خمینی (ره)، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه ی اسلامی، چاپ سوم، ۱۳۹۶ ه.ش.

۵- سالاروند، امیر و دیگران، گفتمان مبارزه در اندیشه ی سیاسی امام خمینی (ره) رویکردی بر اصول و شیوه های مبارزاتی، قم: دفتر نشر معارف، چاپ دوم، ۱۳۹۱ ه.ش.

۶- شعاع حسینی، فرامرز؛ داستانی، علی، دغدغه ها و نگرانی های امام(س)، تهران: موسسه ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره)، چاپ اول، ۱۳۸۴ ه.ش.

۷- شکری، عباس، « مدل انقلاب اسلامی در اندیشه ی امام خمینی (ره)، فصلنامه ی علمی پژوهشی پژوهشنامه ی انقلاب اسلامی، ۱۳۹۳ ه.ش. شماره ی ۱۰. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی